

Fem fakta om finanspolitiken

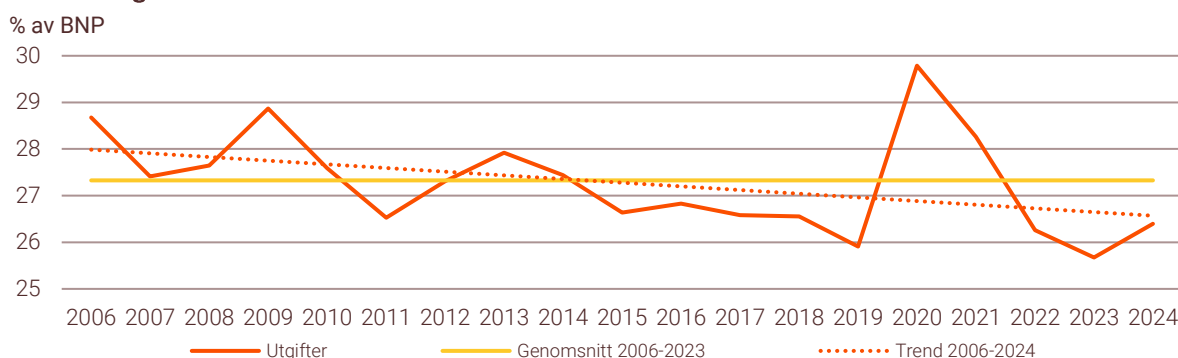
- 1 Regeringens åtgärder leder till ett ökat skattetryck
- 2 Statens utgifter trendar nedåt som andel av BNP
- 3 Statens lånebehov är begränsat och ränteutgifterna är fortsatt mycket låga
- 4 Resurser till försvaret ökar snabbast, men kommunsektorn får mest
- 5 Betydande skillnader i oppositionspartiernas budgetmotioner

Analytiker: Pernilla Johansson, pernilla.johansson@swedbank.se, +46 40 24 23 31

Statens utgifter trendar nedåt som andel av BNP, men ökar något nästa år

[Budgetpropositionen](#) inför nästa år innehåller utgiftsökningar med cirka 100 mdkr, vilket är den näst största ökningen sedan pandemiåret 2020 då de ökade med 200 mdkr.¹ Till stor del ökar utgifterna på grund av att den höga inflationen leder till stigande prisbasbelopp och uppräknade myndighetsanslag, men även ofinansierade åtgärder för 39 mdkr bidrar. Som andel av BNP är dock uppgången blygsam. Nästa år väntas utgifterna öka till 26,3 procent av BNP, vilket alltså är lägre än genomsnittet de senaste 15 åren, och i linje med den nedåtgående trenden från 2006.

Statens utgifter

Anm.: Avser takbegränsade utgifter som är totala utgifter, exklusive statsskuldräntor, samt ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget
Källor: Swedbank Analys, ESV & BP2024

Resurser till försvaret ökar snabbast, men kommunsektorn får fortsatt mest

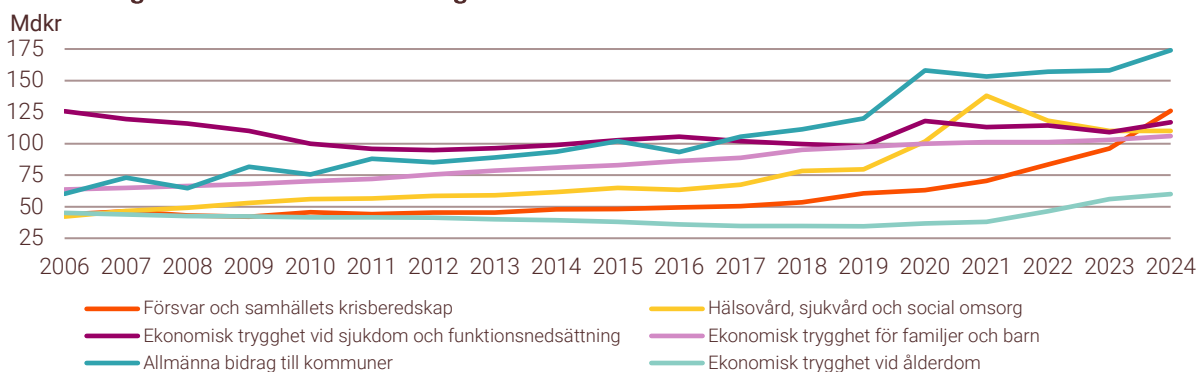
Det sker en betydande omfördelning på utgiftssidan. Den största omfördelningen de senaste åren sker från utgiftsområdet *hälsovård & sjukvård* till *försvar & beredskap*. 2021 var budgeten präglad av Covid19-pandemin vilket ledde till att utgifterna för *hälsovård & sjukvård*, men också *ekonomisk trygghet vid sjukdom*, var ovanligt höga. I den senaste budgeten har i stället det nya omvärldsläget med krig i Europa och Sveriges natoansökan lett till betydande förstärkningar till försvaret.

Resursförstärkningen inleddes så smått redan efter försvarsöverenskommelsen 2015 men det är först med nästa års budget som utgifterna för försvar och samhällets beredskap utgör näst största utgiftsposten i budgeten. Utöver beslut om resursförstärkning stiger utgifterna också till följd av pris- och löneuppräknings, särskilt på investeringssidan. Andra utgiftsområden som ökar relativt mycket är *ekonomisk trygghet vid ålderdom*, till följd av bland annat den höjda garantipensionen, samt *rättsväsendet*.

¹ Avser takbegränsade utgifter som är totala utgifter, exklusive statsskuldräntor, samt ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Även utgifterna för *arbetsmarknad & arbetsliv* väntas öka nästa år, på grund av införandet av omställnings- och kompetensstödet, samtidigt som bidragen till kommunsektorn stiger i snabbare takt än statens totala utgifter. Allmänna bidrag till kommunsektorn är det enskilt största utgiftsområdet i nästa års budget, vilket det har varit sedan 2017 då det översteg utgiftsområdet *ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning*. *Klimat, miljö och natur* är ett av få utgiftsområden som minskar nästa år (-1 mdkr), till följd av minskade anslagsnivåer för bland annat klimatinvesteringar och skydd av värdefull natur.

Utvalda utgiftsområden i statens budget

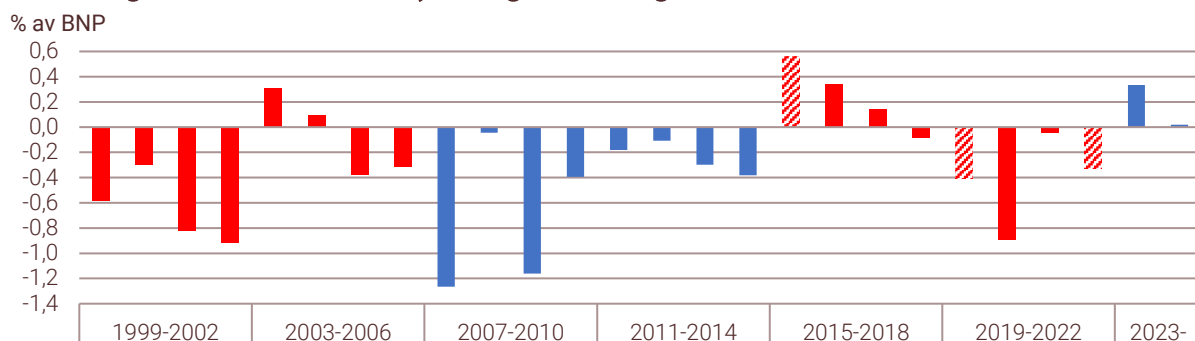

Regeringens åtgärder leder till ett ökat skattetryck

På skattesidan tar de nya åtgärderna inför nästa år ut varandra och skatteintäkterna väntas vara i princip oförändrade till följd av regelförändringar. Vanligtvis innehåller budgeten förslag med betydligt större effekter på det totala skattetrycket. Under perioden 1999–2002, med Göran Perssons S-regering, infördes regelförändringar som minskade skattetrycket samtliga år. Detsamma gäller Alliansregeringen under budgetåren 2007–2014, med framför allt jobbskatteavdrag och sänkta arbetsgivaravgifter som minskade skattetrycket ordentligt. Under pandemiåret 2020 innebar den tillfälliga sänkningen av arbetsgivaravgifterna till att skatteintäkterna minskade i betydande omfattning som en följd av regelförändringar.

Regeringens och Sverigedemokraternas två första budgetpropositioner har däremot innehållit åtgärder som sammantaget leder till ökade ett ökat skattetryck, allt annat lika. Huvudskälet är att den tillfälligt sänkta arbetsgivaravgiften togs bort under 2023, vilket ökar skattetrycket med cirka 0,3 procent av BNP.

Förändring av skatteintäkter till följd av regelförändringar

Anm.: Röd visar budgetår med statsminister från S, blå med statsminister från M och rödrandig med statsminister från S men borgerlig budget.
Källor: Swedbank Analys & Budgetpropositioner

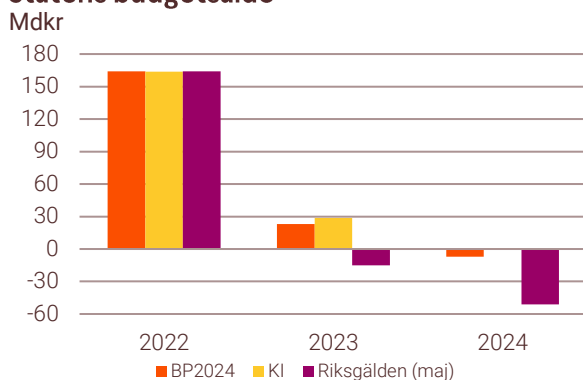
Men det är inte enbart regeländringar som påverkar skatteintäkter och med hänsyn tagen till att skattebaserna förändras väntas statens skatteintäkter öka med 0,7 procent 2024. Det är betydligt långsammare än de tre föregående åren, vilket framför allt beror på den svaga tillväxten i ekonomin.

Statens lånebehov är litet och ränteutgifterna är låga

Sammantaget innebär budgeten inför nästa år att utgifterna överstiger inkomsterna och statens finansiella underskott väntas landa på 33 mdkr, vilket motsvarar 0,5 procent av BNP. Statens lånebehov är dock mindre än så och uppskattas till 7 mdkr. Skillnaden beror framför allt på att utbetalningar från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens stärker budgetsaldot nästa år, medan flödena periodiseras över flera år i beräkningarna av det finansiella sparandet. Ett nettolånebehov på 7 mdkr är i linje med Konjunkturinstitutets prognos från september, men är betydligt mindre än Riksgäldens senaste bedömning från maj med ett lånebehov på 51 mdkr. Riksgälden kommer med en ny bedömning av statens lånebehov den 26 oktober och vi publicerar våra förväntningar inför prognosen den 20 oktober.

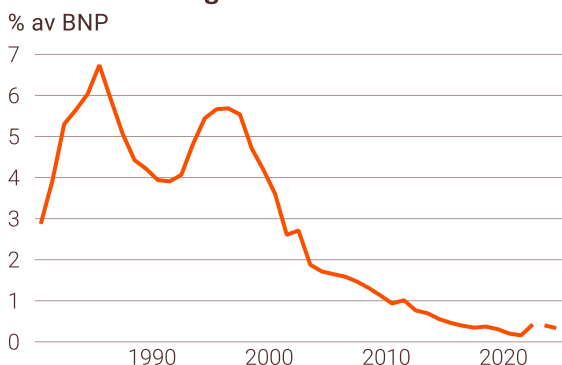
Statsskulden ökar något i nominella termer nästa år men sjunker som andel av BNP till 15 procent från 16 procent år 2023. Trots stigande räntor är statens räntekostnader fortsatt mycket låga. I år väntas ränteutgifterna omfatta 25 mdkr för att nästa år sjunka till 22 mdkr, vilket motsvarar 0,3 procent av BNP.² Detta är en mycket låg nivå i både en historisk jämförelse och jämfört med andra länder (i USA väntas räntebetalningarna uppgå till 2,5 procent av BNP i år).

Statens budgetsaldo

Källor: Swedbank Analys, KI, BP2024 och Riksgälden

Statens ränteutgifter

Anm.: Totala ränteutgifter enligt NR inkl. KI:s prognos för 2023 och 2024
Källor: Swedbank Analys, KI & Macrobond

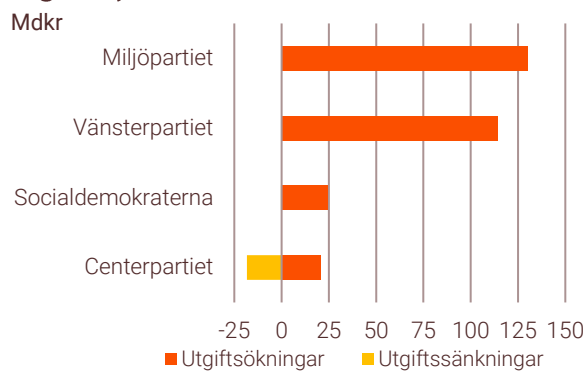
Betydande skillnader i oppositionspartiernas budgetmotioner

Oppositionspartierna har lagt fram separata budgetmotioner. Medan [Socialdemokraterna](#) och [Centerpartiet](#) håller sig inom samma budgetramar som regeringen innebär [Miljöpartiets](#) och [Vänsterpartiets](#) budgetförslag ett betydligt större underskott i statens finanser. Centerpartiets förslag innebär omfördelningar både på utgifts- och skattesidan jämfört med budgetpropositionen, medan övriga partiers förslag innebär både ökade utgifter och ökade skatteintäkter (se grafer på nästa sida). Miljöpartiet föreslår störst förändring på utgiftssidan med utgiftsökningar på 130 mdkr mer än regeringen, vilket motsvarar en ökning med 10 procent. Vänsterpartiets förslag innebär störst förändring på skattesidan, med drygt 90 mdkr i ökade skatteintäkter. Socialdemokraternas budgetmotion är det förslag som skiljer sig minst från regeringens proposition.

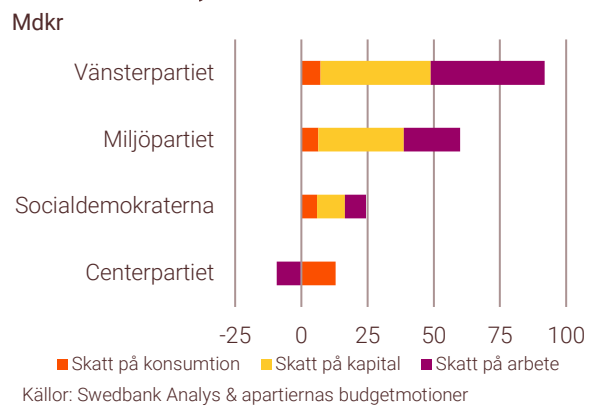
Det är betydande skillnader mellan de olika budgetmotionerna men det finns några gemensamma förslag. Samtliga oppositionspartier avvisar regeringens skattesänkning på bensin och diesel. Både Socialdemokraterna och Centerpartiet föreslår i stället en tankrabatt på landsbygden. Samtliga partier föreslår ökade statsbidrag till kommunsektorn, med som mest 13 mdkr (Miljöpartiet). Med undantag för Centerpartiet föreslår oppositionspartierna även en utökad bankskatt som väntas leda till 10 mdkr i ökade skatteintäkter. På skattesidan föreslår Centerpartiet i stället sänkta arbetsgivaravgifter för låga löner, ett förstärkt jobbskatteavdrag samt att skiktgränsen för statlig inkomstskatt skrivs upp med föregående års lönetillväxt. Vänsterpartiet och Miljöpartiet föreslår däremot höjda kapitalskatter.

² Här används totala ränteutgifter enligt nationalräkenskaperna för att kunna jämföra över en lång tidsperiod. Prognosen kommer från Konjunkturinstitutet, vilket är väl i linje med kostnadsmässiga statsskuldräntor i budgetpropositionen.

Utgifter jämfört med BP2024

Skatteintäkter jämfört med BP2024

De största skillnaderna jämfört med regeringen på utgiftssidan är Miljöpartiets och Vänsterpartiets ökade resurser till *kommunikationer* samt *klimat & miljö*. Båda partierna föreslår mer resurser till utbyggnad och upprustning av järnvägen samt ett stöd för att minska månadsavgiften för kollektivtrafik till under 500 kronor. På miljösidan föreslår partierna bland annat utökade resurser till klimatklivet och andra stöd till gröna innovationer samt elbilstöd.

VIKTIG INFORMATION

Denna rapport ("Rapporten") har sammanställts av analytiker på Swedbank Macro Research, en del av Swedbank Research, vilken är en avdelning inom Corporates & Institutions, ("Swedbank Macro Research"). Swedbank Macro Research är ansvarig för att ta fram rapporter om den ekonomiska utvecklingen på den globala marknaden och lokala marknader. Swedbank Macro Research består av research-avdelningar i Sverige, Norge, Finland, Estland, Lettland och Litauen.

Vad vår research är baserad på

Swedbank Macro Research grundar sin analys på mångsidig information och olika aspekter, till exempel en grundläggande analys av cyklisk och strukturell ekonomisk utveckling, aktuellt eller förväntat marknadssentiment.

Distribution och mottagare

Denna Rapport distribueras av Swedbank Macro Research inom Swedbank AB (publ) ("Swedbank"). Swedbank står under tillsyn av Finansinspektionen i Sverige. Andra distributörer har inte rätt att göra några ändringar i Rapporten innan vidare distribution.

I Finland distribueras denna Rapport av Swedbanks filial i Helsingfors, som står under tillsyn av Finlands finansiella tillsynsmyndighet (Finanssivalvonta).

I Norge distribueras denna Rapport av Swedbanks filial i Oslo, som står under tillsyn av Norges finansiella tillsynsmyndighet (Finanstilsynet).

I Estland distribueras denna Rapport av Swedbank AS, som står under tillsyn av Estlands finansiella tillsynsmyndighet (Finantsinspektsioon).

I Lettland distribueras denna Rapport av Swedbank AS, som står under tillsyn av Finans- och kapitalmarknadsinspektionen i Lettland (Finanšu un kapitāla tirgus komisija).

I Litauen distribueras denna Rapport av "Swedbank" AB, som står under tillsyn av Republikens Litauens centralbank (Lietuvos bankas).

Rapporten får inte spridas till fysiska eller juridiska personer som inte är kunder till Swedbank eller någon sparbank som samarbetar med Swedbank, eller som är medborgare eller har hemvist i ett land där sådan spridning är otillåten enligt tillämplig lag eller annan bestämmelse.

I Storbritannien adresseras Rapporten endast till personer (och får endast förlitas på av sådana personer), som har professionell erfarenhet av frågor som rör investeringar i enlighet med artikel 19(5) i Financial Services and Markets Act 2000 (Financial Promotion) Order 2005, såsom ändrad ("Ordern"), personer som är så kallade "high net worth entities" i enlighet med artikel 49(2)(a) till (d) i Ordern eller personer som det på annat sätt är tillåtet att enligt lag kommunicera Rapporten till (samtliga sådana personer refereras till som "Relevant Persons"). Ingen annan person får agera utifrån eller lita på Rapporten och personer som distribuerar Rapporten måste säkerställa att sådan distribution sker i enlighet med lag.

Ansvarsbegränsningar

All information i denna Rapport är sammanställd i god tro från källor som anses vara tillförlitliga. Swedbank påtar sig dock inte något ansvar, uttryckligen eller underförstått, för fullständighet eller riktighet vad gäller innehållet i denna Rapport, och innehållet ska inte tas för sanning eller användas i stället för att göra en egen välgrundad, oberoende bedömning.

Var medveten om att uttalanden avseende framtida värderingar är föremål för osäkerhet. Du är ensamt ansvarig för sådana risker och Swedbank rekommenderar att du kompletterar ditt beslutsunderlag med sådant material som du bedömer som nödvändigt.

Analyserna i denna Rapport är analytikerns nuvarande analys endast och är föremål för förändring om förutsättningarna förändras. Om analytikern ändrar åsikt eller om en ny analytiker med en annan åsikt blir ansvarig för Swedbank Macro Researchs bevakning strävar Swedbank efter att informera om detta så snart det är möjligt med tanke på eventuella regleringar, lagar, interna procedurer eller andra omständigheter.

Rapporten är framställt i informationssyfte till behöriga mottagare och är inte avsett att vara rådgivande.

I den utsträckning det är tillåtet enligt gällande lag påtar sig Swedbank inte något ansvar för direkt eller indirekt förlust eller skada av vad slag det än må vara, som grundar sig på användande av denna Rapport.

Intressekonflikter

Inom Swedbank Macro Research är interna riktlinjer implementerade för att hantera intressekonflikter för att säkerställa integriteten och oberoendet för analytikerna på Macro Research. Research produkter baseras enbart på publik information.

Materialet får inte mångfaldigas utan Swedbank Researchs medgivande.

Producent

Producerad av Swedbank Macro Research.

Swedbank C&I, Swedbank AB (publ), SE-105 34 Stockholm.

Besöksadress: Malmkillnadsgatan 23, 111 57 Stockholm.